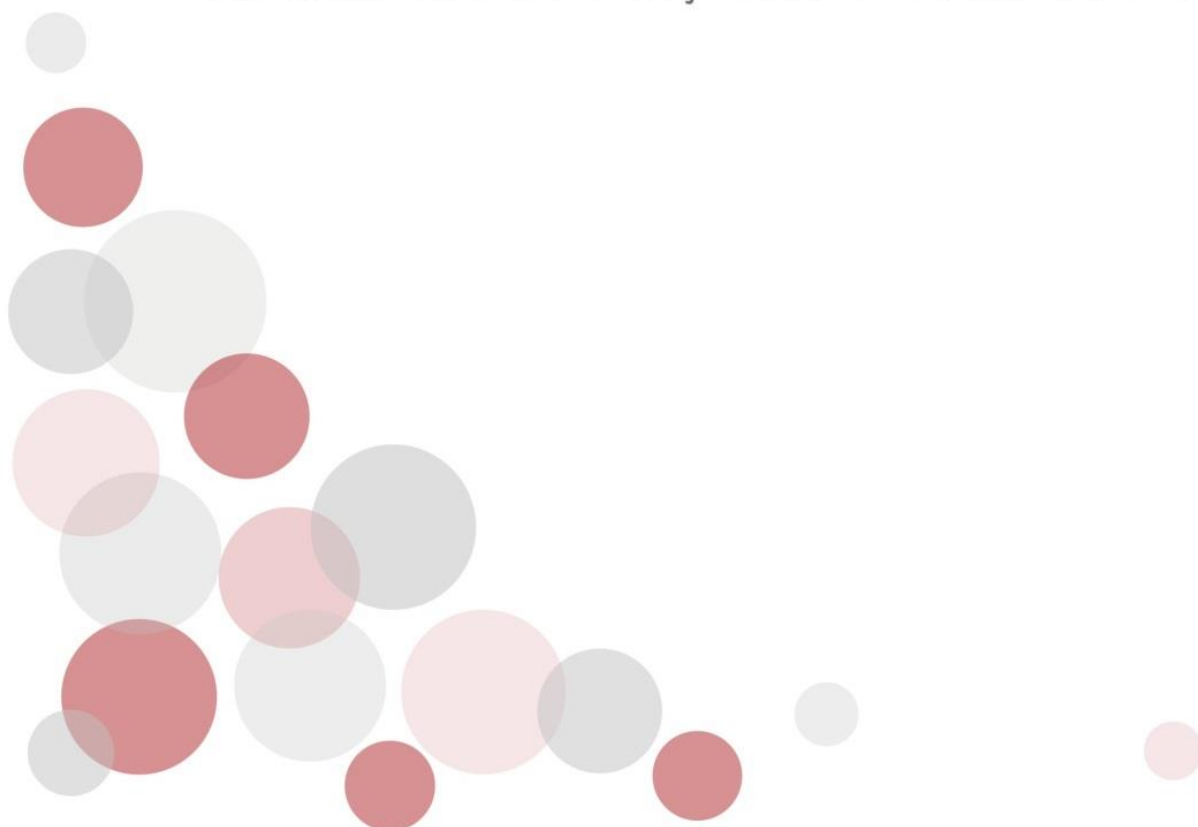

Bożena Solecka

Wspomaganie szkoły w umożliwianiu uczniowi odniesienia sukcesu edukacyjnego

Opis działań podjętych w Gimnazjum nr 2
im. Marii Skłodowskiej-Curie w Polkowicach

Tekst: Bożena Solecka

Edukator, konsultant kształcenia zawodowego, wieloletni doradca metodyczny, animator działań Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji, ekspert w zakresie wdrażania rozwiązań w obszarze e-edukacji oraz wykorzystywania nowych technologii w procesie kształcenia, autorka opracowań metodycznych i dydaktycznych.

Konsultacja merytoryczna:

Elżbieta Matusiewicz

Redakcja i korekta:

Małgorzata Skibińska

Projekt okładki:

Barbara Jechalska

Redakcja techniczna i skład:

Małgorzata Skibińska

Warszawa 2017

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp	4
Zadania SORE.....	4
O szkole	5
Realizacja projektu	6
Roczny Plan Wspomagania	6
Szkolenia dla nauczycieli	7
Działania ukierunkowane na uczniów i rodziców	7
Kontynuacja wspomagania	8
Wnioski.....	9
Podsumowanie.....	9

Zmiany zachodzą tylko wtedy, gdy idziemy pod prąd, kiedy robimy coś całkowicie wbrew wszystkiemu, do czego przywykliśmy.

Paulo Coelho

Wstęp

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet III. Wysoka jakość systemu oświaty, 3.5 Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół) Powiat Polkowicki otrzymał dofinansowanie na realizację projektu ***Nowa jakość systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim***. Jego główny cel zakładał podniesienie jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim przez kompleksowe i spójne wspomaganie szkół/przedszkoli związane z ich autonomicznym rozwojem w obszarach wymagających szczególnych działań¹.

Bezpośrednim wykonawcą zadań projektowych był Powiatowy Ośrodek Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego i Doradztwa Metodycznego w Polkowicach (POPPPiDM), który od 1 sierpnia 2013 do 31 lipca 2015 objął wspomaganie 40 placówek edukacyjnych z terenu powiatu polkowickiego (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea ogólnokształcące, zasadnicze szkoły zawodowe oraz technika). Wśród placówek znalazło się także Gimnazjum nr 2 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Polkowicach.

Zadania SORE

W projekcie pełniłam funkcję szkolnego organizatora rozwoju edukacji (SORE), czyli byłam osobą, która bezpośrednio pracowała na rzecz wspomagania gimnazjum w ramach realizowanego projektu.

Do moich zadań należała przede wszystkim współpraca z dyrektorem gimnazjum oraz radą pedagogiczną w celu zdiagnozowania potrzeb i określenia obszaru rozwoju szkoły. Następnie pomagałam gimnazjum w przygotowaniu i realizacji rocznego planu wspomagania, opracowanego na podstawie wybranej oferty szkoleniowej, a co za tym idzie – w podjęciu takich działań, jak: zapewnienie obiegu informacji, organizacja zaplanowanych form wspomagania, wspieranie pracowników szkoły we wdrażaniu nowo nabytych umiejętności i monitorowanie przebiegu realizacji rocznego planu wspomagania. Zakończenie współpracy wymagało ode mnie przygotowania sprawozdania z przebiegu realizacji rocznego planu wspomagania oraz przedstawienie go dyrektorowi oraz radzie pedagogicznej.

Szkoła, w której pełniłam funkcję SORE, była mi już znana, gdyż jako wieloletni doradca metodyczny niejednokrotnie współpracowałam z Gimnazjum nr 2 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Polkowicach przy realizacji różnorodnych przedsięwzięć edukacyjnych.

¹ O projekcie 2013–2015 [online, dostęp dn. 01.06.2017].

O szkole

Gimnazjum nr 2 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Polkowicach funkcjonuje od 2004 roku. Organem prowadzącym jest Gmina Polkowice. Na początku działań projektowych do 18 oddziałów uczęszczało 402 uczniów. Szkołę do dziś wyróżnia nowoczesna baza lokalowa i wyposażenie na miarę XXI wieku, które w pełni umożliwia realizację podstawy programowej i wdrażanych w szkole programów nauczania. Gimnazjum dysponuje m.in. 35 salami lekcyjnymi, które wyposażono w 20 tablic interaktywnych i komputery z dostępem do internetu, wielofunkcyjnymi obiektami sportowymi i pracowniami specjalistycznymi, do których należą: trzy gabinety terapeutyczne przeznaczone do terapii indywidualnej i grupowej, dwie pracownie informatyczne, trzy pracownie językowe, laboratorium fizyczno-chemiczne oraz trzy sale do zajęć artystycznych i technicznych. Ponadto budynek gimnazjum został przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy i podjazdy). Na terenie szkoły mieści się także gabinet pielęgniarstwa szkolnej i gabinet stomatologiczny. Baza placówki jest systematycznie wzbogacana i modernizowana we współpracy z Gminą Polkowice i Związkiem Gmin Zagłębia Miedziowego. Dzięki wsparciu samorządu lokalnego uczniowie pracują w małych grupach na zajęciach artystycznych, technicznych oraz laboratoryjnych z fizyki i chemii.

W gimnazjum nauczyciele zaangażowani są w pracę różnorodnych zespołów: ds. ewaluacji wewnętrznej, grup przedmiotowych, grup wiekowych, ds. wspierania uzdolnień, ds. analiz jakości kształcenia i badań edukacyjnych, ds. analizy realizacji podstawy programowej oraz grup zadaniowych: ds. programu wychowawczego i profilaktycznego, programu i harmonogramu efektywności kształcenia, organizacji dnia patrona i koncepcji pracy szkoły. Zespoły zadaniowe powoływane są do opracowywania i wprowadzania zmian.

Nauczyciele wspólnie planują większość przedsięwzięć i poddają refleksji efekty pracy dydaktyczno-wychowawczej. Wewnętrzny nadzór pedagogiczny ukierunkowany jest na poprawę wyników uczniów w nauce i motywowanie podopiecznych do odnoszenia sukcesów na miarę ich możliwości przez wdrożenie w gimnazjum w roku szkolnym 2011/2012 elementów oceny kształtującego oraz przystąpienie szkoły w roku 2012/2013 do programu ***Szkoła ucząca się – ocenianie kształtujące*** i do ***Nauczycielskiej Akademii Internetowej – ocenianie kształtujące***².

Szkoła promuje działania z młodzieżą uzdolnioną matematycznie przez propozycje zajęć służących rozwijaniu i prezentowaniu matematycznych zdolności uczniów. Na tym polu uczniowie odnoszą liczne sukcesy, których potwierdzeniem jest zdobycie tytułu „Szkoły Odkrywców Talentów”³.

² www.sites.google.com/site/nacobezugim2polkowice [online, dostęp dn. 01.06.2017].

³ www.gim2.polkowice.pl/projekty/odkrywcy [online, dostęp dn.01.06.2017].

Realizacja projektu

W wyniku przeprowadzonej diagnozy i analizy oferty Ośrodka Rozwoju Edukacji pod kątem realizacji zadań projektowych dyrektor szkoły wraz z radą pedagogiczną zaproponowali wybór **Oferty 1. Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny?** Kadra pedagogiczna gimnazjum zauważyła potrzebę zwiększenia różnorodności metod i technik nauczania w celu skuteczniejszego aktywizowania i motywowania uczniów. Niesatysfakcjonujące wyniki z wewnętrznych egzaminów świadczyły o problemach młodzieży w zdobywaniu wiedzy i umiejętności. Zdaniem dyrektora i rady pedagogicznej umiejętność ewaluacji pracy własnej nauczyciela (autoewaluacja) mogła bezpośrednio wpłynąć na świadome kreowanie postaw uczniów. Działania w tym zakresie były zatem ukierunkowane na kształtowanie u ucznia postawy odpowiedzialności za rozwój – zarówno własny, jak i rówieśników.

W pierwszym roku wspomagania szkoły (w okresie od 28 sierpnia 2013 do 31 sierpnia 2014) wyznaczono jako cel główny **podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie diagnozowania potrzeb oraz możliwości uczniów**, co miało umożliwić dobór najbardziej efektywnych metod i form pracy mających pomóc uczniowi odnieść sukces.

Roczny Plan Wspomagania

Wyłoniony spośród grona pedagogicznego zespół zadaniowy wraz z SORE podjął się zadania ustalenia celów, rezultatów, wskaźników, mierników i źródeł pomiaru służących wspomaganie gimnazjum w umożliwianiu uczniowi odniesieniu sukcesu edukacyjnego. W wyniku pogłębionej diagnozy i warsztatów diagnostyczno-rozwojowych opracowano Roczny Plan Wspomagania (RPW), w którym określono m.in. następujące cele szczegółowe:

- 1) Nauczyciele doskonalą warsztat pracy w zakresie diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów w celu właściwego rozpoznawania indywidualnych strategii uczenia się oraz dostosowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych.
- 2) Nauczyciele poszerzają swoją wiedzę z zakresu procesów uczenia się i odnoszenia sukcesów edukacyjnych przez uczniów.
- 3) Nauczyciele stosują poznane metody podczas zajęć z uczniami i motywują ich do pracy.
- 4) Nauczyciele i rodzice poznają sposoby komunikacji z uczniem związane ze zwiększeniem jego motywacji do nauki.
- 5) Uczniowie poznają techniki uczenia się podczas warsztatów i wykorzystują je w praktyce szkolnej.
- 6) Rodzice i uczniowie poznają sposoby komunikacji werbalnej i pozawerbalnej oraz świadomie wykorzystują je w relacjach szkolnych.

Ustalono również sposoby osiągania zamierzonych celów – opracowano harmonogram działań, jakie należałoby podjąć, aby osiągnąć wytyczone cele. Działania ujęte w RPW były ukierunkowane na nauczycieli oraz na uczniów i ich rodziców.

Szkolenia dla nauczycieli

Realizacja RPW zakładała uczestnictwo nauczycieli w szkoleniach przeprowadzonych przez ekspertów zewnętrznych. Szkolenia miały charakter warsztatowy i dotyczyły następującej tematyki:

- „Sposoby diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów w zakresie rozpoznawania indywidualnych strategii uczenia się oraz dostosowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych” – dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych, języków obcych i przedmiotów artystycznych;
- „Sposoby diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów w zakresie rozpoznawania indywidualnych strategii uczenia się oraz dostosowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych” – dla nauczycieli przedmiotów matematyczno-przyrodniczych oraz wychowania fizycznego;
- „Techniki skutecznej komunikacji oraz prezentacji werbalnej i pozawerbalnej w relacjach nauczyciel–uczeń, nauczyciel–rodzic oraz nauczyciel–nauczyciel”;
- „Rola efektywnej autoewaluacji w warsztacie nauczyciela – jak ją sensownie zaplanować i wykorzystać jej wyniki, aby pomóc uczniowi odnieść sukces edukacyjny?”.

Ponadto nauczyciele chętnie korzystali z możliwości konsultacji z ekspertem zewnętrznym po odbytych szkoleniach. Konsultacje były zarówno indywidualne, jak i grupowe (np. konsultacje zespołu przedmiotowego). Miały na celu omówienie sposobów wdrożenia nabytej wiedzy i umiejętności w działaniu, czyli przeprowadzenie zajęć, na których nauczyciele wykorzystają poznane metody dostosowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów.

Działania ukierunkowane na uczniów i rodziców

Uczniowie w ramach godzin wychowawczych uczestniczyli w zajęciach warsztatowych przeprowadzonych przez psychologa i pedagoga z POPPPiDM w Polkowicach. Ich tematyka była następująca:

- „Jak skutecznie się uczyć, aby odnieść sukces edukacyjny?”;
- „Sztuka dialogu, czyli jak słuchać, aby wszystko zrozumieć, i jak mówić, aby być zrozumianym”.

Biorąc pod uwagę fakt, że pedagogizacja rodziców jest nieodłącznym elementem pracy wychowawcy klasy we współczesnej szkole, dla rodziców gimnazjalistów zostały zorganizowane spotkania z psychologiem na tematy: „Jak skutecznie motywować dziecko, aby odniosło sukces w życiu?” oraz „Jak skutecznie komunikować się z nastolatkiem?”.

Kontynuacja wspomagania

W celu zapewnienia trwałości zmiany w obszarze objętym wspomaganiem nauczyciele i wychowawcy wdrażali zdobytą wiedzę i umiejętności w praktykę szkolną oraz realizowali pomysły wypracowane na spotkaniach z ekspertem zewnętrznym.

W wyniku oceny *ex-post* procesu wspomagania dyrekcja oraz rada pedagogiczna podjęły decyzję o kontynuacji wspomagania – w ramach oferty ORE – w drugim roku realizacji projektu (w okresie od 1 września 2014 do 31 lipca 2015). Została ona ukierunkowana na uwzględnienie specyfiki pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W wyniku pogłębionej diagnozy i warsztatów diagnostyczno-rozwojowych ponownie opracowano Roczny Plan Wspomagania, w którym określono m.in. następujące cele szczegółowe:

- 1) Nauczyciele doskonalią warsztat pracy w zakresie diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów w celu właściwego rozpoznawania ich indywidualnych strategii uczenia się oraz dostosowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych.
- 2) Nauczyciele poszerzają swoją wiedzę z zakresu procesów uczenia się i odnoszenia sukcesów edukacyjnych przez uczniów.
- 3) Nauczyciele stosują poznane metody pracy podczas zajęć z uczniami i motywują ich do pracy.

W drugim roku trwania wspomagania gimnazjum w ramach projektu ***Nowa jakość systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim*** realizacja RPW zakładała uczestnictwo nauczycieli szkoleniach z ekspertem zewnętrznym, z których dwa miały charakter warsztatowy i dotyczyły następującej tematyki:

- „Jak pracować w czasie lekcji z uczniem przejawiającym zaburzenia zachowania, aby pomimo jego dysfunkcji odnieść sukces dydaktyczny?”;
- „Jak napisać własny program do realizacji podstawy programowej, aby pomóc uczniowi odnieść sukces edukacyjny?”.

Kolejne szkolenia dla nauczycieli miały charakter seminaryjny i dotyczyły tematu: „Rola efektywnej autoewaluacji w warsztacie nauczyciela – jak ją sensownie zaplanować i wykorzystać jej wyniki, aby pomóc uczniowi odnieść sukces edukacyjny?”.

Celem warsztatów, seminarium i konsultacji z ekspertem zewnętrznym było skłonienie nauczycieli do refleksji nad wprowadzeniem zmiany umożliwiającej uczniowi odniesienie sukcesu, a także praktyczne wykorzystanie podczas zajęć poznanych sposobów dostosowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów.

Wnioski

Wyniki egzaminu gimnazjalnego klas trzecich w roku szkolnym 2013/2014 stanowiły przełom. Na stronie internetowej szkoły można przeczytać: „W tym roku nasza szkoła uzyskała **bardzo dobre** wyniki na tle gminy i województwa dolnośląskiego”⁴. Wyznaczony cel główny procesu wspomagania, czyli podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów w celu doboru najbardziej efektywnych metod i form pracy mogących pomóc uczniowi odnieść sukces, został osiągnięty. Dwuletni wysiłek środowiska edukacyjnego uczniów Gimnazjum nr 2 w Polkowicach przyniósł pożądany rezultat. Aby jednak efekt ten można było uznać za trwały, należało wyciągnąć wnioski do dalszej pracy i współpracy.

Wnioski i rekomendacje do dalszej współpracy z POPPPiDM w Polkowicach były następujące:

- 1) W trakcie realizacji działań w ramach projektu *Nowa jakość systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie polkowickim* cenna okazała się diagnoza problemów szkoły w różnych obszarach – wskazująca na te z nich, w których kadra pedagogiczna chciałaby się doskonalić. Uwzględniają one specyfikę pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, budowanie przez nauczyciela strategii pomocy oraz skuteczną pracę ze środowiskiem rodzinnym ucznia.
- 2) Cenne okazały się również konsultacje z ekspertem zewnętrznym w zakresie napisania przez nauczycieli własnych programów do realizacji podstawy programowej – ukierunkowanych na pomoc uczniowi w odniesieniu sukcesu edukacyjnego.
- 3) Nauczyciele zdobyli cenną wiedzę z określonych dziedzin, którą następnie samodzielnie wykorzystali w praktyce, pracując w zespołach przedmiotowych.
- 4) Wartościowe i przydatne w codziennej pracy nauczycieli okazały się materiały szkoleniowe przygotowane w wersji papierowej i na nośniku CD.
- 5) W celu zapewnienia trwałości zmiany nauczyciele i wychowawcy wdrażają zdobytą wiedzę i umiejętności w praktykę szkolną oraz realizują pomysły wypracowane na spotkaniach z ekspertem zewnętrznym.

Podsumowanie

Poszukiwanie przez nauczyciela określonego modelu działania, który pomógłby w pokonaniu trudności, często prowadzi do jednoznacznej refleksji: **nie ma gotowych rozwiązań**. Każda sytuacja dydaktyczno-wychowawcza jest inna, szczególna, uwarunkowana relacjami, jakie tworzą za każdym razem inni ludzie: nauczyciele, uczniowie, rodzice. **Profesjonalny nauczyciel** coraz częściej jest dziś postrzegany jako **refleksyjny praktyk**, dokonujący autorefleksji nad własnym warsztatem pracy, jej efektami i działaniami podejmowanymi w kierunku lepszego zrozumienia zarówno uczniów, jak i siebie.

⁴ www.gim2.polkowice.pl/2-aktualnosci/406-wyniki-egzaminu-2014-2015 [online, dostęp dn. 01.06.2017].

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

